

A TANTÁRGY ADATLAPJA

1. A képzési program adatai

1.1 Felsőoktatási intézmény	Babeş-Bolyai Tudományegyetem
1.2 Kar	Református Tanárképző és Zeneművészeti Kar
1.3 Intézet	Református Tanárképző és Zeneművészeti Intézet
1.4 Szakterület	Zene
1.5 Képzési szint	Alapképzés
1.6 Szak / Képesítés	Zene / Zenetanár – Licenciátus zenében

2. A tantárgy adatai

2.1 A tantárgy neve	Polifónia (Ellenpont és fuga) 1.						
2.2 Az előadásért felelős tanár neve	Dr. habil. Coca Gabriela - előadótanár						
2.3 A szemináriumért felelős tanár neve	Dr. habil. Coca Gabriela – előadótanár						
2.4 Tanulmányi év	2	2.5 Félév	3	2.6. Értékelés módja	E	2.7 Tantárgy típusa	Doménium

3. Teljes becsült idő (az oktatási tevékenység féléves óraszama)

3.1 Heti óraszám	2	melyből: 3.2 előadás	1	3.3 szeminárium/labor	1
3.4 Tantervben szereplő össz-óraszám	28	melyből: 3.5 előadás	14	3.6 szeminárium/labor	14
A tanulmányi idő elosztása:					óra
A tankönyv, a jegyzet, a szakirodalom vagy saját jegyzetek tanulmányozása					5
Könyvtárban, elektronikus adatbázisokban vagy terepen való további tájékozódás					5
Szemináriumok / laborok, házi feladatok, portofóliók, referátumok, esszék kidolgozása					5
Egyéni készségfejlesztés (tutorálás)					5
Vizsgák					3
Más tevékenységek: műelemzések, reneszánsz kórusok audíciója					5
3.7 Egyéni munka össz-óraszama	28 (2x14 hét)				
3.8 A félév össz-óraszama	70				
3.9 Kreditszám	2				

4. Előfeltételek (ha vannak)

4.1 Tantervi	<ul style="list-style-type: none"> Zeneelméleti előképzés, a kulcsok és hangjegyek ismerete
4.2 Kompetenciabeli	<ul style="list-style-type: none"> Kottaismeret, logikai készség

5. Feltételek (ha vannak)

5.1 Az előadás lebonyolításának feltételei	<ul style="list-style-type: none"> az előadóterem zongorával való felszereltsége, valamint tábla, kréta, szivacs megléte
5.2 A szeminárium / labor lebonyolításának feltételei	<ul style="list-style-type: none"> megfelelő kottatár megléte a könyvtárban, megfelelő példányszámban, vagy a kották sokszorosítási lehetősége, a szeminárium terem zongorával való felszereltsége, valamint tábla, kréta, szivacs megléte

6. Elsajátítandó jellemző kompetenciák

Szakmai kompetenciák	<p>A reneszánsz zene polifóniájának tanulmányozása legfőképp Palestrinára művészetére alapozódik. Századunk zenekutatóinak eredményei képezik az alapot e korszak polifóniájának tanulmányozására, és elsajátítására. A reneszánsz polifónia tanulmányozása alkalmával a diák magtanulja a következőket:</p> <ul style="list-style-type: none"> - felépíteni (megkomponálni) egy Cantus firmus-t, - kielemezni a konszonanciák, disszonanciák szempontjából, valamint tematikailag egy reneszánsz többszólamú művet, kezve a kétszólamúaktól egészen a bonyolultabbig. - létrehozni (megkomponálni) egy 2-3 szólamú ellenpontot egy adott Cantus firmusra <p>Megismeri az egyidejű ellenpont technikát, a felező ellenpontot, a cambiata-t, a dallami késleltetéseket, a jellegzetes kadenciákat, az imitációkat, valamint a korszak zeneszerzői által kedvelt polifónikus műfajokat, és azok felépítési szabályait.</p>
Transzverzális kompetenciák	<p>Az ellenpont a zene vízszintes dimenziójával kapcsolatos jellegzetességeket tanulmányozza. Tanításának és tanulmányozásának első része a dallamvonalak elemzése. A polifónia tanulmányozásának második alkotó eleme a több egymásra helyezett dallamvonal viszonya egymással, kezdve a 2 szólamú polifóniával és eljutva a tökéletes többszólamúsáig. A dallamalkotás szabályai, valamint a dallamvonalak egymáshelyezésének szabályai stilisztikai szempontból vannak tanulmányozva, kezdve a reneszánsz polifóniával, áthaladva a barokk polifónián, egészen a XX. századi polifóniáig.</p> <p>Jelen tantárgy tanulmányozása céljából bőséges bibliográfia áll a diákok rendelkezésére, a XX. század eleji szak kötetektől kezdve egészen napjaink modern muzikológiai vívmányáig.</p> <p>A kötelező könyvészet nagyon gazdag partitúra illusztrációkban, melyek átölelik az európai zene nagy polifónikus korszakait.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Az elsajátított elméleti és gyakorlati ismereteket a hallgatók alkalmazni tudják a műelemzéseik és zenei előadásuk során. A polifónikus szólamépítés szabályainak ismerete hozzá segíti a diákokat a zenei művek megértéséhez. Úgyszintén, az elsajátított ismeretek által a diákok (jövendő tanárok) képesek lesznek maguk is kicsi polifónikus műveket komponálni (kórusokat). Mindenek a tanításban is hasznát veszik, jobban ösztönözve a diákokat azzal, hogy a tanár által kimondottan számukra komponált kicsi kórusműveket adhatnak elő csoportosan, színpadon, vagy zeneórán. Ugyanakkor ösztönzően hat a diákokra alkotás szempontjából is, olyan értelemben, hogy ők maguk is megpróbálhatnak kicsi műveket komponálni egymásnak, és nem csak a készen meglévő zeneművekkel foglalkozni.

7. A tantárgy célkitűzései (az elsajátítandó jellemző kompetenciák alapján)

7.1 A tantárgy általános célkitűzése	<ul style="list-style-type: none"> • A tantárgy általános célkitűzése az, hogy a diákokat megtanítsa a dallamok egymáshoz viszonyított szabályaira. A tantárgy keretében szorgalmazzuk a 2-3 szólamú ellenpont gyakorlatok létrehozását, egy megadott Cantus Firmusra, valamint az ellenpont technikák megismerését, valamint a reneszánsz polifónikus főbb műfajok megismerését
7.2 A tantárgy sajátos célkitűzései	<ul style="list-style-type: none"> • A tantárgy sajátos célkitűzése a diákokat ösztönözni a saját alkotások létrehozására, polifónikus művek megkomponálására valamint egy-egy mű polifónikus világához való analitikus megközelítésére, annak szólamszerkezeti, felépítési logikájának megértésére.

8. A tantárgy tartalma

8.1 Előadás	Didaktikai módszerek	Megjegyzések
<p>1. a. Téma: Reneszánsz polifónia: Általános jellemzők. Kezdetleges polifónikus szerkesztések. A Cantus Firmus szerkesztés szabályai.</p> <p>b. Kulcsszavak: reneszánsz, Cantus firmus</p> <p>c. Bibliográfia: Terényi Ede – Coca Gabriela, Ellenpont (Contrapunct), Gh. Dima Zeneakadémia, Kolozsvár, 2001, 36-38. old</p>	Magyarázat, példák elemzése	

<p>2. a. Téma: A kétszólamú szerkesztés (Bicinium): Egyidejű (Nota contra notam), felező és negyedelő ellenpont Cantus firmus ellenpontosítása két szólamban. A disszonancia használatának szabályai</p> <p>b. Kulcsszavak: Egyidejű ellenpont, Nota contra notam, felező ellenpont, negyedelő ellenpont, Cantus firmus, disszonancia</p> <p>c. Bibliográfia: Terényi Ede – Coca Gabriela, Ellenpont (Contrapunct), Gh. Dima Zeneakadémia, Kolozsvár, 2001, 39-41. old.</p>	Magyarázat, példák elemzése	
<p>3. a. Téma: Imitáció típusok a reneszánsz kétszólamú polifóniában</p> <p>b. Kulcsszavak: imitáció, téma, bicinium</p> <p>c. Bibliográfia: Terényi Ede – Coca Gabriela, Ellenpont (Contrapunct), Gh. Dima Zeneakadémia, Kolozsvár, 2001, 42. old.</p>	Magyarázat, példák elemzése	
<p>4. a. Téma: A kétszólamú Palestrina stílusú kánon</p> <p>b. Kulcsszavak: Kánon, Palestrina, szigoró imitáció</p> <p>c. Bibliográfia: Terényi Ede – Coca Gabriela, Ellenpont (Contrapunct), Gh. Dima Zeneakadémia, Kolozsvár, 2001, 44-47. old.</p>	Magyarázat, példák elemzése	
<p>5. a. Téma: A dallamos és a harmónikus késleltetések különleges képletei a 2,3,és 4 szólamú reneszánsz ellenpontban</p> <p>b. Kulcsszavak: dallamos késleltetések, harmónikus késleltetések</p> <p>c. Bibliográfia: Terényi Ede – Coca Gabriela, Ellenpont (Contrapunct), Gh. Dima Zeneakadémia, Kolozsvár, 2001, 48-50. old.</p>	Magyarázat, példák elemzése	
<p>6. a. Téma: A háromszólamú szerkesztés (Tricinium): Egyidejű (Nota contra notam), felező és negyedelő ellenpont.</p> <p>b. Kulcsszavak: Tricinium, háromszólamú szerkesztés, Nota contra notam, felező ellenpont, negyedelő ellenpont</p> <p>c. Bibliográfia: Terényi Ede – Coca Gabriela, Ellenpont (Contrapunct), Gh. Dima Zeneakadémia, Kolozsvár, 2001, 22-24. old.</p>	Magyarázat, példák elemzése	
<p>7. a. Téma: A Cantus firmus ellenpontosítása három szólamban. A disszonancia használatának szabályai háromszólamú szerkesztésben</p> <p>b. Kulcsszavak: Cantus firmus, disszonancia háromszólamban</p> <p>c. Bibliográfia: Terényi Ede – Coca Gabriela, Ellenpont (Contrapunct), Gh. Dima Zeneakadémia, Kolozsvár, 2001, 25-29. old.</p>	Magyarázat, példák elemzése	
<p>8. a. Téma: Imitáció típusok a reneszánsz háromszólamú polifóniában</p> <p>b. Kulcsszavak: Imitáció, szigorú szerkesztés, szabad imitáció</p> <p>c. Bibliográfia: Terényi Ede – Coca Gabriela, Ellenpont (Contrapunct), Gh. Dima Zeneakadémia, Kolozsvár, 2001, 30-33. old</p>	Magyarázat, példák elemzése	
<p>9. a. Téma: Kánonszerkesztés háromszólamban, reneszánsz</p>	Magyarázat, példák elemzése	

<p>stílusban</p> <p>b. Kulcsszavak: kánon</p> <p>c. Bibliográfia: Terényi Ede – Coca Gabriela, Ellenpont (Contrapunct), Gh. Dima Zeneakadémia, Kolozsvár, 2001, 34-35. old</p>		
<p>10. a. Téma: A négyszólamú szerkesztés a reneszánsz polifóniában: Egyidejű (Nota contra notam), felező és negyedelő ellenpont</p> <p>b. Kulcsszavak: négyszólamú szerkesztés, egyidejű, felező és negyedelő ellenpont</p> <p>c. Bibliográfia: Terényi Ede – Coca Gabriela, Ellenpont Magyarázat, példák elemzése (Contrapunct), Gh. Dima Zeneakadémia, Kolozsvár, 2001, 1-7. old.</p>	Magyarázat, példák elemzése	
<p>11. a. Téma: A Cantus firmus ellenpontozása négyszólamban</p> <p>b. Kulcsszavak: Cantus firmus</p> <p>c. Bibliográfia: Terényi Ede – Coca Gabriela, Ellenpont (Contrapunct), Gh. Dima Zeneakadémia, Kolozsvár, 2001, 8-12. old.</p>	Magyarázat, példák elemzése	
<p>12. a. Téma: Imitáció típusok a reneszánsz négyszólamú polifóniában</p> <p>b. Kulcsszavak: Imitáció, szigorú szerkesztés négy szólamban, szabad imitáció</p> <p>c. Bibliográfia: Terényi Ede – Coca Gabriela, Ellenpont (Contrapunct), Gh. Dima Zeneakadémia, Kolozsvár, 2001, 13-16. old.</p>	Magyarázat, példák elemzése	
<p>13. a. Téma: Kánonszerkesztés négyszólamban, reneszánsz stílusban</p> <p>b. Kulcsszavak: Kánon, reneszánsz, négyszólam</p> <p>c. Bibliográfia: Terényi Ede – Coca Gabriela, Ellenpont (Contrapunct), Gh. Dima Zeneakadémia, Kolozsvár, 2001, 17-21. old.</p>	Magyarázat, példák elemzése	
<p>14. a. Téma: A több mint négyszólamú reneszánsz polifónia. Jellegzetes polifón műfajok a reneszánszban</p> <p>b. Kulcsszavak: Madrigál, Motetta, többszólamúság, disszonancia</p> <p>c. Bibliográfia: Terényi Ede – Coca Gabriela, Ellenpont (Contrapunct), Gh. Dima Zeneakadémia, Kolozsvár, 2001. Michels, Ulrich, SH Atlasz, Zene, Springer Hungarica kiadó, 1994, 126-127. , 130-132. old.</p>	Magyarázat, példák elemzése	
<p>- Terényi Ede – Coca Gabriela, Ellenpont (Contrapunct), Gh. Dima Zeneakadémia, Kolozsvár, 2001.</p> <p>Comes, L. – Nemțeanu - Rotaru, D., Contrapunct. Manual pentru liceele de muzică (Ellenpont. Tankönyv a zeneliceumok számára), Ed. didactică și pedagogică, București, 1977.</p> <p>Comes, L. – Rotaru, D., Tratat de contrapunct vocal și instrumental (Vokális és hangszeres ellenpont kézikönyv), Ed. Muzicală, București, 1986.</p> <p>Grigoriev, S. – Müller, T., Manual de polifonie (Polifónia tankönyv), Ed. Muzicală, București, 1963.</p> <p>Jeppesen, K., Contrapunctul. Tratat de polifonie vocală clasică (Ellenpont. Klasszikus vokális polifónia), Ed. Muzicală, București, 1967.</p> <p>Negrea, M., Tratat de contrapunct și fugă, E.S.P.L.A., București, 1957.</p> <p>Szabolcsi, B., A melódia története, Ed. Zeneműkiadó, Budapest, 1957.</p>		
8.2 Szeminárium / Labor	Didaktikai módszerek	Megjegyzések
<p>1. a. Téma: Reneszánsz polifónia: Általános jellemzők. Kezdetleges polifónikus szerkesztések. A Cantus Firmus szerkesztés szabályai.</p>	Gyakorlatok megoldása és kijavítása, műelemzések	Szemináriumi gyakorlatok (házi feladatok megvizsgálása):

		- Partitúraelemzés – a tanulmányozott korszakból, annak jellegzetes formáiból és műfajaiból - 2-3 vagy 4 szólamú polifónikus szerkesztés elkészítése, egy adott Cantus firmusra, Cantus firmus megkomponálása
2. a. Téma: A kétszólamú szerkesztés (Bicinium): Egyidejű (Nota contra notam), felező és negyedelő ellenpont Cantus firmus ellenpontosítása két szólamban. A disszonancia használatának szabályai	Gyakorlatok megoldása és kijavítása, műelemzések	
3. a. Téma: Imitáció típusok a reneszánsz kétszólamú polifóniában	Gyakorlatok megoldása és kijavítása, műelemzések	
4. a. Téma: A kétszólamú Palestrina stílusú kánon	Gyakorlatok megoldása és kijavítása, műelemzések	
5. a. Téma: A dallamos és a harmónikus késleltetések különleges képletei a 2,3,és 4 szólamú reneszánsz ellenpontban	Gyakorlatok megoldása és kijavítása, műelemzések	
6. a. Téma: A háromszólamú szerkesztés (Tricinium): Egyidejű (Nota contra notam), felező és negyedelő ellenpont.	Gyakorlatok megoldása és kijavítása, műelemzések	
7. a. Téma: A Cantus firmus ellenpontosítása három szólamban. A disszonancia használatának szabályai háromszólamú szerkesztésben	Gyakorlatok megoldása és kijavítása, műelemzések	
8. a. Téma: Imitáció típusok a reneszánsz háromszólamú polifóniában	Gyakorlatok megoldása és kijavítása, műelemzések	
9. a. Téma: Kánonszerkesztés háromszólamban, reneszánsz stílusban	Gyakorlatok megoldása és kijavítása, műelemzések	
10. a. Téma: A négyszólamú szerkesztés a reneszánsz polifóniában: Egyidejű (Nota contra notam), felező és negyedelő ellenpont	Gyakorlatok megoldása és kijavítása, műelemzések	
11. a. Téma: A Cantus firmus ellenpontosítása négyszólamban	Gyakorlatok megoldása és kijavítása, műelemzések	
12. a. Téma: Imitáció típusok a reneszánsz négyszólamú polifóniában	Gyakorlatok megoldása és kijavítása, műelemzések	
13. a. Téma: Kánonszerkesztés négyszólamban, reneszánsz stílusban	Gyakorlatok megoldása és kijavítása, műelemzések	
14. a. Téma: A több mint négyszólamú reneszánsz polifónia. Jellegzetes polifón műfajok a reneszánszban	Gyakorlatok megoldása és kijavítása,	

	műelemzések	
<p>Könyvészet:</p> <p>Apfel, E.–Dahlhaus, C., Studien zur Theorie und Geschichte der musikalischen Rhythmik und Metrik, Musikverlag Emil Katzschler, München, 1974.</p> <p>Comes, L., Lumea polifoniei (A polifónia világa), Ed. Muzicală, București, 1984.</p> <p>Cooper, G. – Meyer, L. B., The rhythmic structure of music, The University of Chicago Press, Chicago, 1971.</p> <p>Szabolcsi, B., A melódia története, Ed. Zeneműkiadó, Budapest, 1957.</p>		

9. Az episztemikus közösségek képviselői, a szakmai egyesületek és a szakterület reprezentatív munkáltatói elvárásainak összhangba hozása a tantárgy tartalmával.

<ul style="list-style-type: none"> • Az iskolai zenetanításban a zenetanár számára elkerülhetetlen a kottával való kapcsolat, úgy a zeneművek megismertetésében a tanulókkal, mint pedig a zenei gyakorlatban – kóruséneklés, hangszerjáték tanítása során. • Számos polifónikus mű kerül a tanár kezébe a pedagógusi gyakorlata során. Ezekhez való értő és szakszerű közeledése fontos a tanár számára, úgy a műelemzés során, mint pedig a mű előadása során, és nem utolsósorban komponálása során.

10. Értékelés

Tevékenység típusa	10.1 Értékelési kritériumok	10.2 Értékelési módszerek	10.3 Aránya a végső jegyben
10.4 Előadás	A vizsgára való jelentkezés feltétele a kurzusok látogatása. A megjelölt anyag ismerete. Pótolási lehetőség pótszeszióban. Plagizálás, vagy vizsgán való csalás következménye az adott vizsgaidőszakban a vizsgáról való kizárás. Óvás megoldása: az írásbeli dolgozat újraértékelése.	Részvizsga a vonatkozó elméleti anyagból, írásbeli teszt formájában. Egy 2 és 3 szólamú feladat megszerkesztése egy adott Cantus firmus-ra. Egy 2 és 3 szólamú polifónikus mű partitúra elemzése, az elsajátított elméleti tananyag függvényében.	50%
10.5 Szeminárium / Labor	- Elbírálási kritériumok: elméleti anyagismeret, helyes polifónikus szerkesztés, a leadott szabályok jegyében	Szemináriumi gyakorlatok (házi feladatok megvizsgálása): - Partitúraelemzés – a tanulmányozott korszakból, annak jellegzetes formáiból és műfajaiból - 2-3 vagy 4 szólamú polifónikus szerkesztés elkészítése, egy adott Cantus firmusra, Cantus firmus megkomponálása - A szemináriumokon való aktív részvétel figyelembevétele	50%
<p>10.6 A teljesítmény minimum követelményei:</p> <p>- Partitúraelemzés – a tanulmányozott korszakból, annak jellegzetes formáiból és műfajaiból</p> <p>- 2-3 vagy 4 szólamú polifónikus szerkesztés elkészítése, egy adott Cantus firmusra, Cantus firmus megkomponálása</p>			

VIZSGATÉTELEK:

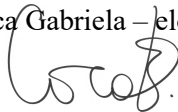
1. Reneszánsz polifónia: Általános jellemzők. Kezdetleges polifónikus szerkesztések. A Cantus Firmus szerkesztés szabályai.
2. A kétszólamú szerkesztés (Bicinium): Egyidejű (Nota contra notam), felező és negyedelő ellenpont Cantus firmus ellenpontozása két szólamban. A disszonancia használatának szabályai
3. Imitáció típusok a reneszánsz kétszólamú polifóniában
4. A kétszólamú Palestrina stílusú kánon
5. A dallamos és a harmónikus késleltetések különleges képletei a 2,3,és 4 szólamú reneszánsz ellenpontban
6. A háromszólamú szerkesztés (Tricinium): Egyidejű (Nota contra notam), felező és negyedelő ellenpont.
7. A Cantus firmus ellenpontozása három szólamban. A disszonancia használatának szabályai háromszólamú szerkesztésben
8. Imitáció típusok a reneszánsz háromszólamú polifóniában
9. Kánonszerkesztés háromszólamban, reneszánsz stílusban
10. A négyszólamú szerkesztés a reneszánsz polifóniában: Egyidejű (Nota contra notam), felező és negyedelő ellenpont
11. A Cantus firmus ellenpontozása négyszólamban
12. Imitáció típusok a reneszánsz négyszólamú polifóniában
13. Kánonszerkesztés négyszólamban, reneszánsz stílusban
14. A több mint négyszólamú reneszánsz polifónia. Jellegzetes polifón műfajok a reneszánszban

Kitöltés dátuma

2021. szeptember 18.

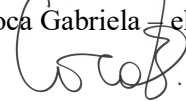
Előadás felelőse

Dr. habil. Coca Gabriela –előadótanár

Szeminárium felelőse

Dr. habil. Coca Gabriela –előadótanár

Az intézeti jóváhagyás dátuma

2021.09.23

Intézetigazgató

